

ВИСНОВОК

рецензента кандидата педагогічних наук, доцента
Степанової Людмили Павлівни про дисертаційне дослідження
Мальцевої Наталії Валентинівни на тему: «Методика диригентсько-хорової
підготовки студентів факультетів мистецтв на основі традицій Київської
хорової школи» подане на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за
спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Актуальність обраної Мальцевою Н.В. теми дослідження зумовлена сучасними вимогами до освітнього процесу на всіх його рівнях, особливо на рівні підготовки майбутніх педагогів до оволодіння необхідними професійними навичками для здійснення успішної творчої діяльності. У цьому контексті диригентсько-хорова підготовка студентів факультетів мистецтв передбачає їх готовність до вирішення актуальних проблем мистецько-освітнього характеру.

Безумовно, своєчасним і важливим у руслі відродження інтересу до національних здобутків і мистецьких традицій, зокрема до українського хорового мистецтва, є звернення дисертантки до проблеми диригентсько-хорової підготовки студентів на основі традицій Київської хорової школи.

Проведений дисертанткою аналіз першоджерел української духовної музичної спадщини, яка належить до найбільших та найдавніших пластів національної культури і сягає своїми коренями сивої давнини дохристиянських часів, виявив, що перебуваючи у постійному контакті з проблемами сучасності, хорова школа при вирішенні художньо-естетичних, морально-етичних та особистісно-психологічних питань здійснює пошук нових засобів удосконалення.

Необхідність детального вивчення та узагальнення джерел української хорової школи, що сформували її професійні ознаки, розв'язання проблеми формування національного стилю української хорової музики України, актуалізують вибір Мальцевою Н.В. теми дисертації: «Методика диригентсько-хорової підготовки студентів факультетів мистецтв на основі традицій Київської хорової школи».

Детальний аналіз дисертації дає можливість оцінити **наукову новизну одержаних результатів**. Здобувачкою *вперше* здійснено цілісне дослідження й розроблено та теоретично обґрунтовано методику диригентсько-хорової підготовки студентів факультетів мистецтв на основі традицій Київської хорової школи. Визначено *структуру* досліджуваного явища (мотиваційно-адаптаційний,

комунікативно-емоційний, рефлексивно-перетворюючий та діяльнісно-креативний компоненти); *критерії* (міра зануреності у диригентсько-хорову діяльність; міра вираження мистецької контактності; ступінь розвитку самоспостереження у диригентсько-хоровому навчанні з подальшим розумінням і інтерпретуванням власних дій; міра готовності автономно і оригінально здійснювати та організовувати диригентсько-хорову діяльність) та *показники*, встановлено *рівні* сформованості диригентсько-хорової підготовленості студентів факультетів мистецтв (досконалий, достатній, адаптаційний, початковий); розроблено *поетапну* (інформаційно-оцінний, комунікативно-емоційний, самостійно-компетентнісний та проєктивно-творчий етапи) *методику* диригентсько-хорової підготовки студентів факультетів мистецтв на основі традицій Київської хорової школи, перевірену експериментально (виявлено позитивну динаміку рівнів сформованості означеного феномена); визначено педагогічні умови (забезпечення мотиваційної спрямованості фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; стимулювання студентів до оволодіння та використання емоційних впливів, спрямованих на творче колективне музикування; актуалізація творчо-навчального досвіду студентів факультетів мистецтв на всіх етапах диригентсько-хорової діяльності; створення позитивної атмосфери в хоровому колективі; дотримання потрібного взаємного зв'язку між розвитком вольової якості та успішним виконанням пізнавальної діяльності);

Робота має беззаперечне **теоретичне і практичне значення**, яке полягає в розробці та впровадженні у фахове навчання науково-методичного супроводу диригентсько-хорової підготовки студентів факультетів мистецтв на основі традицій Київської хорової школи, а саме: системи методів, які спонукають до творчих дій, системи тренінгів і бесід, музичних лекторіїв (інформаційно-оцінний, етап); навчальних тренінгів, опитування, анкетування, вправ (рефлексивно-комунікативний етап); циклів практикумів, мультимедійних презентацій, метод рефлексивного аналізу, фото-колажів (самостійно-компетентнісний етап); заходів по підвищенню здатності майбутніх учителів музичного мистецтва до створення креативного середовища: практикумів-тренінгів, порівняльного аналізу, індивідуальних презентацій, диспутів (проєктивно-творчий етап).

Матеріали дисертаційного дослідження можуть бути використані у розробці навчальних програм, методичних рекомендацій, навчальних і методичних посібників з проблем диригентсько-хорової підготовки студентів, а

також для оновлення змісту практико-спрямованих навчальних дисциплін фахової підготовки педагогів-музикантів.

Відзначаємо **логічність структури та змістовність дисертації**, збалансованість обсягу розділів та підрозділів, узгодженість поставлених завдань і висновків представленої для рецензування дисертаційної роботи, яка складається з анотації (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

В *анотації* до дисертації відображено основні результати дослідження, наукова новизна отриманих результатів та їх практичне значення, ключові слова.

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми наукового дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, наукову новизну і практичне значення роботи, представлено дані про апробацію й упровадження результатів дослідження, про застосування комплексу теоретичних (а саме: аналітичний, порівняльно-історичний, узагальнення, системно-структурний, верифікаційний, контент-аналіз та ін.) методів, емпіричних методів, методів статистики (з метою відстеження динаміки рівнів сформованості підготовленості студентів факультетів мистецтв на традиціях Київської хорової школи та встановлення наукової достовірності отриманих результатів дослідження).

У *першому* розділі – «Науково-теоретичні основи диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на основі традицій Київської хорової школи» – викладено детальний аналіз наукової літератури з питань дослідження.

Дисертанткою розкрито сутність та специфічні особливості Київської хорової школи, за допомогою історичного екскурсу з'ясовано, що процес остаточного становлення професійних ознак національного стилю українського хорового мистецтва почався наприкінці XIX – початку XX століть. Розглянуто значення творчості Миколи Лисенка, Миколи Леонтовича в означеному процесі та вклад М. Вериківського, О. Тимошенка та інших діячів у концепцію Київської виконавської традиції.

Узагальнення дисертанткою поглядів науковців на проблему диригентсько-хорової підготовки студентів факультетів мистецтв виявило, що її розв'язання здійснюється з позицій системного, аксіологічного, культурологічного, акмеологічного та творчого підходів.

У *другому* розділі – «Структура диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на основі традицій Київської хорової школи» – представлено розроблену компонентну структуру означеного феномена в єдності мотиваційно-адаптаційного, комунікативно-емоційного, рефлексивно-перетворюючого та діяльнісно-креативного компонентів; обґрунтовано критеріальний апарат дослідження.

Заслуговує на увагу розроблена система педагогічних умов, що забезпечують ефективність диригентсько-хорової підготовки студентів факультетів мистецтв на основі традицій Київської хорової школи.

У *третьому* розділі – «Перевірка ефективності методики диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на основі традицій Київської хорової школи» – представлено положення дослідно-експериментальної роботи. На першому етапі (констатувальному) дисертанткою на основі встановлених критеріально-рівневих характеристик проведено діагностику диригентсько-хорової підготовленості студентів факультетів мистецтв. На другому (формуальному) етапі впроваджено в навчальний процес та експериментально перевірено поетапну методику диригентсько-хорової підготовки студентів факультетів мистецтв на основі традицій Київської хорової школи, серед ефективних методів якої заслуговують на увагу навчальні тренінги та практикуми-тренінги, тренінг-поради щодо розвитку креативності; методи інсценізації вокально-хорових творів, індивідуальних мультимедійних презентацій.

Результати дослідно-експериментальної роботи та її статистичне опрацювання на контрольному етапі виявили позитивну динаміку зростання рівнів підготовленості студентів, що доводить ефективність запропонованої методики. Дисертація викладена науковим стилем. Основні теоретичні положення та результати дисертаційної роботи повною мірою відображені у 6 наукових публікаціях дисертантки, серед яких три одноосібні статті – дві в українських наукових фахових виданнях категорії «Б», одна – у зарубіжному виданні, а також три праці апробаційного характеру.

Дисертаційне дослідження Мальцевої Наталії Валентинівни на тему: «Методика диригентсько-хорової підготовки студентів факультетів мистецтв на основі традицій Київської хорової школи» є завершеним самостійним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам

Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8; Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри хорового диригування
та теорії і методики музичної освіти
факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

